

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL ADHERIDA A LA UNIÓN CATALANISTA

SUMARI:

Prou formalisme, per D. MARTÍ I JULIÀ.
El rave per les fulles.
La nostra tasca, per J. MALLOFRE.
De dijous ensà, per H. AGUT.
Qüestions socials. Sistemes econòmic-socials. Crònica social, per E. VIDAL I RIBA.
Homes y coses, per DIMAS.
Crònica internacional. Àustria y Servia, per E. X.
No's farà, per BON JAN.
Catalunya dintre de l'Homenatge, per BERNABÉ MARTÍ I BOFARULL.
Romàntics, somnadors, idealistes, per CLAUDI NAL.
De teatre. Isolats, per ALFONS BELLART.
Cicle de conferències Catalunya-Ciutat. El nexe de la nacionalitat, per MARTÍ ROGER.
Música, per MALARG.
Pels presos y exiliats, per F.
Notes sportives. Primer concurs de luges a Malegalls (Monseny), per ORTICO.
Per «La Tribuna», per FLORET.
Conferències. A. N. C. Cicle Catalunya-Ciutat, per S.
Secció oficial. Associació Catalana de Beneficència.
Noves.

El rave per les fulles

El senyor Pous y Pagès es un polemista deliciós. Decidit a aparentar que creu tenir raó, ni el ridícol més vergonyós l'espanta. Davant de les escames y de les raons contundents que se li dirigeixen, ell ab una infantilitat encantadora, se tapa d'ulls, y mentres amaga l'esboranc de la ferida, posa en sos llavis un somris forsat, que té tot el caient d'una mueca, y exclama, boy afectant serenitat. «Escuses, excuses de mal pagador». Ja es ben veritat allò que diuen: *qui té gana somnia pa*. Què més voldria el senyor Pous y Pagès, sinó que els que anomena despectivament professionals de l'intransigència, s'entreguessin a donarli excuses?

Comensa el senyor Pous y Pagès per fernes avinent que no lograrèu ofèndrel. Aquesta manifestació se la podia estalviar, doncs per endavant ho sabíem y en conseqüència, rès més lluny del nostre propòsit que intentarho. Qui té en la seva historia periodística pàgines tant glorioses com el «Tot passant», titolat «Fent memoria» y altres per l'estil, no pot, no té dret a ofèndres; en definitiva això es qüestió d'epidermis...

Ara, en lo que no podèm donarli la raó per més bona voluntat que tinguem, es en lo de les *excuses de mal pagador*? Ja s'ha enterat el senyor Pous y Pagès de que tota excusa suposa confessió de culpa y defensa y l'ésser mal pagador implica un deute? Acostumat el senyor Pous y Pagès a no enterarse de tantes coses, pot molt ben ser que ignori aquestes.

No, senyor Pous y Pagès, com anirà veient els professionals de l'intransigència no necessiten sincerarse y molt menys davant del senyor Pous y Pagès. En el retret dels termes en que's cridava a l'acció civilista, no hi vol veure el senyor Pous y Pagès, una acusació clara y categòrica contra'l qui censura l'abstenció dels ab prou feines admesos a la campanya, mentres no té un mot de condemnnació, ni una paraula de queixa, pera aquells qui deserten d'un lloc d'honor y preferència. Però al públic, suprèm jutje de tots, no se li amaga rès, com no se li amaga tampoc que dels cinquanta y tants parlamentaris cridats en primer terme, tant sols ha pogut citar dos noms el senyor Pous y Pagès, y d'aquests dos encara cap de ells pertanyen a la capelleta política del

senyor Pous y Pagès. ¿Què feien, aleshores, els amics y correligionaris del senyor Pous y Pagès, que gaudeixen de immunitat? ¿Llapis roig del fiscal militar, causa eficient y explicació segura, per part del senyor Pous y Pagès de tants mutismes y abstencions, quant imprudentment has estat anomenat, per qui més devia callarte!

Y el senyor Pous y Pagès, com fa tothom qui s'ofega, s'agafa a lo primer que troba. «No són certs—replica—els suposats termes de la crida, sinó que deia textualment «Els diputats catalans en primer terme... Y darrera d'ells o junt ab ells...» ¡Alabades sien generositat y munificència tant superlatives que fins al demanar quart y ajuda ho feu perdonant la vida, com qui dispensa una gracia incomprendible! Mercès, de tots modos, però una altra vegada haurèu de contar ab que's professionals de l'intransigència, són tant humils, que fins quan se'ls perdona la vida, y se'ls concedeix el favor d'alternar, se recorden de la modestia y declinen honra tant inmerescuda.

Consti que encara es més graciosa la pseudo-acusació del senyor Pous y Pagès. Segons la seva teoria es cobart y flac de nervis (?) tothom qui no està dècil a les seves ordres, esperant amantent la seva veu de mando, pera omplirli cuita-corrents el diari. No sigui tant vanitos el senyor Pous y Pagès y no perdi tant aviat el món de vista; pensi que fóra d'ell y del diari aont escriu, encara hi ha CATALUNYA y humanitat y lloes y ocasions pera fer campanya civilista; pensi que els professionals de l'intransigència, no necessiten que ell els mani y els hi senyali lloc, temps y forma pera cumplir el seu deure; pensi que saben espontaniament obeir els dictats de la consciència; pensi que sempre y a tot-hora se recorden de Catalunya y dels sofriments; pensi que desgraciadament no tothom pot dir lo mateix; pensi que no han fet servir mai als perseguits pera baixos utilitarismes; pensi que són gaire bé els únics que han organitzat quelcòm, ¡modest això sí, en favor de les víctimes patriòtiques; pensi que al ferho han posat en perill llur propria llibertat, guanyantse processaments y un lloc en les ordes del dia de la policia.

Ben públics són els actes d'uns y altres, y tota la prosa del senyor Pous y Pagès, no ha de poguer capgirar els fets; tot lo més haurà lograt comprometre y posar en evidència als qui volia defensar, subratllant ab la seva desdixada intervenció el descobert en que's troben els parlamentaris davant de l'opinió catalana que els votà, creient que per molt que rebaixessin de llurs promeses, jamai arribarien a oblidar els caiguts condemnantlos a la més trista y punible de les indefensions. Per aquest cantó trobarà el senyor Pous y Pagès el deute y no ja els mals pagadors—que en definitiva als qui paguen malament, paguen d'algun modo—sinó als qui no paguen de cap manera.

El senyor Pous y Pagès treu l'artilleria grossa y parla de baixa desllealtat, perquè se'l declara mal avingut ab l'actual campanya pro perseguits. Digui el senyor Pous y Pagès si l'orientació d'aquesta campanya no es la d'imposar l'única solució viable y positiva,

obligant als parlamentaris, a unir-se tots y realisar l'acció allà aont pot representar quelcòm seriós y coercitiu, determinant si no altra cosa la obertura de les aixetes de la gracia. Digui si no es ell, qui's revolta contra aquesta orientació volguentla atuir, prenent fer acallar ab els seus dictaris les veus apremiants dels que's resisteixen a deixar-se cloroformisar pel conformisme al ús.

Per altra banda, ja ens explicarà si a n'En Baró y demés companys de martirologi, els hi pot semblar gaire lleal la feina de qui per una banda declama a llur favor, y, per altra, combat y vol neutralisar l'acció única que positivament y pràcticament pot obrirlos les portes de l'ergástula y de l'exil. No es just doldres de la situació dels perseguits y al ensemps treballar pera ofegar llurs planys y acusacions, car no deixarà de comprendre que llur tràgica situació no'ls permet pas entonar himnes a la gestió desesperadament grisa del conjunt parlamentari.

Y un cop posat a relliscar el senyor Pous y Pagès, devalla tota la pendent y fins traspassa els límits de la serietat. Diries que l'obsessió del llapis roig del fiscal militar li ha fet perdre la noció de la realitat y ab el cap ple d'aventures ultra-heròiques, el nostre Quixot, eclipsant al de la Manxa, llença als quatre vents aquesta frase sense parell en cap llibre de caballeries «Lo que no estic disposat a tolerar es...» ¡la crítica dels diputats! ¡Oh valerós caballer d'epopeia, defensor de doncelles... ab l'acta, com t'ho arreglaràs per impedir tal contrafur? Retorna a les relacions d'aventures somnioses y febroenses, d'aont t'has escapat y deixa aquesta terra baixa de democràcia y lliure examen, en lo que els actes dels immunes y dels legisladors, son obecte de crítica com si's tractés de plebeus y de servents. Abandona prest el marc inadequat aont te mous, si no vols que's malandrins que aquí s'estilen, persisteixin—que hi persistiran—en fer lo que tu no vols tolerar y te quedis representant un mal paper davant dels milers d'ulls que't contemplen entre espaordits y estorats.

A continuació del rapt de poesia heròica esmentat, el senyor Pous y Pagès torna a la prosa. Certes altures no's poden resistir massa temps sense rodaments de cap. Aleshores les emprèn contra el poble—ja era hora de que aparagués l'ase dels cops dels nostres avansats—sortint ab aquell gastat argument de que no n'hi ha prou ab votar. Completament d'acort; però per lo vist el senyor Pous y Pagès no s'enterra de que precisament els professionals de l'intransigència fan quelcòm més que votar; voten y se cuiden després de voler fer cumplir lo promés a l'hora de les votacions. Si justament es això lo que li dol!

Y ara una recomanació; mentres no vulgui discutir si els diputats ho fan bé o malament, no's fiqui a actuar de *dòmine* barato, censurant l'apatia del poble. Qui com el senyor Pous y Pagès, coadyuva a la tasca magnetisadora dels catalans, y combat als que lluiten per desvetllarlos; el qui treballa a posta per que la nostra gent no fiscalisi l'acció dels directors, insensibilitzant la consciència pública y contribuint a l'amputació

d'ideals y aixelament d'aspiracions, que ab constància y persistència dignes de millor causa, s'està operant entre nosaltres, val la pena de que calli y busqui en un piadós oblit l'expiació de greus culpes.

Y finalment no perdi mai de vista que no es pas l'ombra del llapis roig del fiscal militar lo que fa enmudir més a la gent, hi han altres coses d'èxit més segur pera fer callar als *fieros*, trasmutar als *integres* y suavisar fins als *intransigents*, per exemple: una plassa de oficinista electoral, un lloc en la taula d'una redacció o un seient en qualsevol *bureau* societatari. Es probat.

La nostra tasca

Els que sempre hem predicat l'unió de tots els catalans feta pel llas comú de amor a Catalunya, recomanant la conveniència de deixar a recó tot lo que puga dividirnos, ens fa goig la constitució de la Solidaritat Catalana. Ella es la concreció de nostres aspiracions en aquest periodo d'organització catalanista; ella es la més positiva demostració de la unitat catalana, factor indispensable pera conseguir la llibertat de Catalunya.

Aquest acoblament nacional s'havia intentat, y en part s'havia conseguit, sempre que's interessos de la Patria ho demanaven. Recordis les campanyes de protesta fetes en distintes ocasions per una munió composta de gent procedent de diversos camps polítics que, deixant de banda les seves idees, com a catalana s'unia y com a catalana tant sols, protestava; els tractats comercials ab Anglaterra, la campanya contra'l Còdic Civil de l'Alonso Martinez y l'esclat patriòtic al volguer en Cànovas suprimir *La Renaixensa*, ne són bons exemples.

Emperò, cal confesarho, cap mostra tant grossa ni de tant relleu pot citarse com el fet de constituirse la Solidaritat Catalana. Es senzillament consoladora la prova d'abnegació y sacrifici feta pel nostre poble perquè ella fa concebir fundades esperances en un segur triomf. Llur constitució representa l'encarnament de l'esperit del catalanisme històric, d'aquell catalanisme que, desde sa naixensa fins als nostres dies, demanava l'unió ferma de tots els catalans mentres y tant no haguessim per complert redimida la Patria. S'ha conseguit per fi y els qui sempre l'hem predicada beneim joiosos l'hora en que vingué, com també beneim—per execrables que sien—les causes que la determinaren.

No devèm mirarla com planta exòtica nascuda per etzar a n'el terror de Catalunya, sinó que en ella hi hem de veure l'arbre robust que un dia xoplugà la terra catalana tota y ab quin fruit hi nodrirèu la Patria. No ha d'ésser ni pot de cap manera utilisarse com arma de partit de cap fracció política perquè ella se deu per enter a Catalunya; els que la dirigeixen han de ferho sempre ab els ulls fets a la Patria,

La tasca d'ara es procurar l'educació de tots aquells factors que, havent estat en contacte durant anys y més anys ab les colles centralistes, porten encara dintre seu molts vicis que convé poc a

poc fer desaparèixer. Aquesta tasca es nostra.

Y dic que es nostra perquè's que's vanten d'haver conseguit la Solidaritat—sense pensar que aquestes consolidacions polítiques no són obra de un dia ni són solzament degudes a la causa pròxima que les determina—els que's pensen que la Solidaritat nasqué com els bolets en temps de plujes, no s'en cuiden gaire de fer aquesta feina.

D'exemples n'hi han molts, però un n'hi ha que no sols prova la manca de feina educativa, sinó que demostra tasca perversa. Efectivament: pera constituir la Solidaritat, va ser precis que's elements que la integran deixessin apart (sense que aixó volgués dir abdicació) totes aquelles idees circumstancials que poguessin produir discòrdia, unintse tots per medi d'un vincle comú d'amor a Catalunya. Aquet fet, que convindria no fós momentani sinó subsistent y perdurable, perquè ell es la clau de la nostre cohesió nacional; aquet fet que sens dubte es l'ànima de la germanor catalana y ha de conduirnos al triomf definitiu; aquet fet que se hauria d'enrobar y ampliar més cada dia, es destruït pels qui més interessats haurien d'estar en conservarlo. Y si no que ho digan aquestes divisions *novíssimes* en dretes y esquerres, republicans y monàrquics, avensats y endarrerits, propagades y defensades per certs elements, patrons totes elles de les colles centralistes que tant de mal han fet a nostra terra, llevors que demà donaràn fruits de discòrdies entre germans, font de continües lluites a casa nostra. Aixís s'els educat!

Pera dividirlos novament els ajuntareu? Com hi ha món que si d'aixó no s'en diu la feina d'en Jafà no sé pas quin nom donarli.

Diràn que, nosaltres, pobres somnadors, estèm faltats d'aquell sentit polític—que mai he envejat—propi dels que menen multituds; ja sé que invocaran el sentit pràctic que dóna carn a la massa, emperò jo sols diré que si aquestos *sentits* són l'antitèssi del sentit comú no hi ha perquè saberlos y, molt menys, motiu pera aplicarlos.

Pera fer aquesta feina no calia demanar cap sacrifici; pera arribar a n'aquest lloc no valia la pena d'ajuntarlos. Aquesta mena de procedir no es educador, es perversor: cal que se sàpiga.

Així comensen els odis, així s'inicien els destorbs que més tart impossibilitarien l'obra de renaixensa patria.

Fèmla nosaltres aquesta feina educativa que ells no volen o no saben fer; fèmla nosaltres altra vegada avui què una nova balansada de catalans ha vingut al llindar catalanista. L'unió nacional en bona hora iniciada s'ha de fer més ferma y conscient cada dia si volèm que sia profitosa a Catalunya. Que no sia sols una miserable conjunció electoral; que sia l'unió espiritual catalana manifestada en totes les accions polítiques, pera obtenir ab ella resultats positius en benefici de la Patria, interessos molt superiors als interessos de districte.

Aprofitèmla aquesta energia patriòtica que el poble català ha posat en nostres mans. Aquell ideal polític, migrada herència dels partits madrilenys, substituïmlo per l'ideal de Patria y, mentres aquesta no estiga redimida, no parlèm de res que pugui separarnos.

Que sia la Solidaritat Catalana porta d'entrada cap al catalanisme sencer y radical, d'aquell catalanisme que no abdica de cap principi ni cedeix res de lo que pel nostre voler correspon a Catalunya; d'altra manera hauria sigut xore el sacrifici.

J. MALLOFRÉ.

De dijous ensà

Avui fa vuit dies, la nostra Corporació Municipal celebrà una d'aquelles sessions que la faràn memorable.

En ella se proposaren gratificacions pels empleats d'Estadística perquè, entre altres motius menys poderosos, ja se n'havien concedit als de Cèdules.

Y als de Cèdules se'ls ne concediren per que ja s'havien concedit als d'Hisenda.

Y als d'Hisenda se'ls ne concediren... perquè segons deia un dels regidors més retrospectius «si havien treballat aquells funcionaris hores extraordinàries en la confecció dels pressupostos era perquè l'Ajuntament els féu ab retràs y si de l'Ajuntament era la culpa, en justícia, ell havia de pagarho».

Això es oratoria expeditiva, caballers. Es clar que si'l poble de Barcelona hagués pogut pendre la paraula, hauria contestat una cosa com això: «Senyors, cal aclarir una mica l'assumpte; la culpa la tenen vostès y el que paga sóc jo».

Però com que'l poble de Barcelona no té veu ni vot al Consistori, vès qui'ls empeta la basa als nostres magnànims y irònics regidors.

Ademés se presentà una altra proposició adreçada a que's fere legir a les Corts que acordin fer elegir a Barcelona els onze diputats que segons la Constitució espanyola li corresponen.

Y com que la proposició portava una quia de rabosa, pera discutir la seva urgència s'armà un dels escàndols tan normals y de consuetut en aquella casa, durant el qual els uns no's volien deixar dir *terrouxistes* y els altres s'agraïaven perquè aquells els deien *concejales*.

Jo no hi sé veure greus ofenses en aquestes paraules, mes quan ells s'hi acaloraven tant, els seus motius tindrien uns y altres.

Els discursos pronunciats pel senyor Sol y Ortega al Senat, han posat fòra de sí als conservadors y a n'el mateix Maura que contestantlo ha arribat a perdre aquella despectiva serenitat que el caracterisa.

Rès; que'l Govern y tot el seu partit estaven molt cremats.

Y després voldrà negar allò de les diferències ètniques, que es una de les bases dels nostres ideals.

Aquest sol a Madrid fa suar, acalora y crema, y aquí no'ns fa fret ni calor. ¿Volen un dato més eloqüent de les diferències ètniques aludides?

Ja ho han vist; allò dels terratrèmols anunciats pera'l dissapte passat ha sigut una falòria.

Als barcelonins no'ns ha sorprès; ja no'ns ne reflavem de veure la reforma adelantada per aquests còmodos procediments.

En cambi els alacantins s'ho havien pres en sèrio segons sembla. Fins diu que a la casa de l'Ajuntament no hi anava ningú els dos o tres dies anteriors a la profetisada desfeta. Empleats y regidors, tots fugiren de la Ciutat.

Si aquí haguéssim obtingut tan falaguer resultat ab la propagació d'aquella bofia, ara ja seriem molts que'ns dedicaríem a reproduir-la sovint y a esbombarla.

Ja havèm entrat a la primavera; l'estació de les flors y de l'amor; de totes les esperances pels que's troven en la de la vida y de tots els recorts pels que ja l'havèm passada.

Benehim a l'hivern que s'allunya,

perque ab la seva cruesa ens la fa estimar doblement, com benehim la perversitat dels homes perquè dóna més vàlua a la seva bondat.

Heusaquí la meua humil oració pagana. Prènne, oh inefable Primavera, la bona voluntat.

H. AGUT.

QUESTIONS SOCIALS

IV

Sistemes econòmic-socials

Donada l'existència de diverses classes socials, d'un organisme general en que resta acoblada la societat civil, y del magne problema dels nostres temps ab tots sos malestars y conflictes, se comprèn els esforços constant y perdurablement realitzats per pensadors y homes d'acció, a fi de buscar dins la concreció de sos propis principis y modo de pensar, la solució de dit problema, l'allunyament de dits conflictes y l'aminorament d'aquells malestars. D'aquí la procedència y classificació dels diversos sistemes econòmic-socials.

Totes les doctrines més notables y dignes de tenirse en compte, sobre les que s'ha pretengut fer descansar tota la organització social y l'apaibagament dels conflictes entre'l capital y el treball, poden reunir-se en tres grans escoles: l'individualisme, el socialisme y l'armonisme.

El primer te per fonament la llibertat individual absoluta en l'orde econòmic; l'abstenció completa de l'Estat. Es el continuador de l'escola fisiòcrata o agrícola formada a mitjans del segle XVIII per Francisco Quesnay; escola que sols regoneix com a font de producció a l'agricultura o cultiu de la terra; escola que considera lo econòmic com un element de la vida regit per lleis naturals que sols necessiten llibertat pera son compliment, exigint de l'Estat respecte y abstenció; escola que anà modificantse donant lloc a les modernes teories individualistes ab tots sos variats matissos y esbojarrades exageracions. Aquestes teories en lo econòmic afirmen que la llibertat individual es la única reguladora de les lleis naturals que regeixen el mon econòmic, y que'ls interessos particulars ja s'armonisen per sí mateixos; tot ho esperen de l'individu, al que l'Estat deu garantir la llibertat com única condició precisa pera la producció de la riquesa, declarant l'legítims tots els efectes de la lliure concurrencia. En lo social limiten tant l'acció de l'Estat que's comprèn s'arribi gradualment a la radical exageració de proclamar la supressió del mateix com a resultat de la civilització y del progrés; y exalta tant a l'individu que treu tota importància als vincles socials, destruint la base més ferma y natural de la societat.

El socialisme, sistema contrari y oposat a l'anterior, té per fonament la nacionalització dels medis de producció, l'organització y administració per l'Estat de l'orde econòmic, arribant, també gradualment, fins a l'exageració comunista. Té per finalitat l'aminorament o supressió del capital privat y l'acció directa de l'Estat com a principal o únic factor y regulador de tot l'ordre econòmic-social. Les doctrines socialistes poden ferse derivar de l'escola mercantil ab la que té molts punts de contacte, y que descansava en el pretengut antagonisme entre'ls interessos individuals, y la rivalitat entre'ls pobles, fent consistir tots els bens econòmics en l'abundor de diner. El socialisme en lo econòmic tendeix a l'abolició de la propietat indi-

vidual; rebutja la lliure competència, y vol que sia l'Estat el que per sí mateix dirigeix tots els fenòmens de la riquesa: com a conseqüència ve la reglamentació total del treball, la fixació dels preus, els monopòlis y la distribució igualatària. Els fonaments actuals són el domini eminent de l'Estat sobre totes les coses, l'impost progressiu ilimitat y el dret al treball. En lo social ensalsa tant l'acció de l'Estat que arriba a fer d'ell y de la societat uns sers artificials, sens vida real, posant en perill la llur existència. Hi ha també en ells diferents matissos que van desde'l socialisme col·lectivista al socialisme de l'Estat, al de càtedra y al merament reformador.

L'armonisme descansa en el regoneixement de la simultaneïtat dels interessos y fins individual y col·lectiu com a conseqüència de l'existència del sér individual y de la sociabilitat humana. Es un sistema mixte o armònic, com indica'l seu nom; pot fersel derivar de l'escola industrial creada per les idees de Adam Smith que dins les teories liberals sosté al treball y ses aplicacions com a font general de riqueses; idees ampliades per J. Bt^a. Say y per Dunoyer que s'han anat completant gradual y paulatinament donant el seu cabal concepte als estudis y als fets de la moderna Economia Social. L'armonisme, descansant també en les idees sustentades pels escriptors catòlics, parteix de la base de subordinar el principi de l'interès al del bé, inspirant les actuacions econòmiques en les idees fonamentals del Dret, el Deure y la Justícia, com a principis d'orde superior. Per ell se regoneix la llibertat individual, però's regulen els perniciosos efectes de desatentada concurrencia; ell no vol que l'Estat dirigeixi y reguli tots els fenòmens de la riquesa y les bases de l'organització social, però no rebutja la seva cooperació y la seva intervenció necessària moltes voltes. Aquest sistema per sa propia naturalitat se' va constituint ab els principis de l'individualisme moderat y del socialisme reformista que van fent cap a ell les seves evolucions.

A n'aquestes tres grans escoles poden quedar reduïdes y aplegades totes les més oposades doctrines socials plantejades a través dels segles y professades avui dia pels més eminents tractadistes. Dins d'elles hi caben y s'hi troben tota la gama y matissos d'oposades teories ab ses diferències manifestes, y formant llista interminable, ab l'individualisme enragé de Quesnay, Dupont de Nemours, Mercier de la Rivière, Mirabeau y Turgot; ab l'escola liberal anglesa de Adam Smith, Malthus, Ricardo y Stuart Mill; la ortodoxa francesa de J. Bt^a. Say y Bastiat; el lliberalisme intranzigent de Garnier, Molinari, Guyot y Maurici Block; el més moderat de Leroy-Beaulieu; els col·lectivismes de Cawvès, Gide, Jules Simón y Fournier de Flaix; els partits socialistes de MM. Jaurès, Allemane, Brousse, Guesde y Vaillant; el socialisme pur de Leroux y Karl Marx; el socialisme democràtic y científic de Lassalle, Engels, Schäffle, Singer; l'associacionisme de Le Play; el socialisme agrari de Henry Georges; el conservador alemany de Rodolf Meyer; el socialisme de l'Estat de Bismark, y el de càtedra, de Roscher, Brentano, Wagner, Schmoller, etc.; y els diferents grups d'escriptors catòlics y demòcrates cristians ab la magna figura del gran Lleó XIII.

Nosaltres prescindirèm emperò, de tants principis y doctrinarismes; nosaltres al tractar de punts d'Economia Social nos referirèm més a sa realització pràctica que no pas a son coneixement especulatiu, més a lo que sia acció que no pas a lo que sia estudi, exposant fets

y no discutint idees més que ab caràcter de generalisacions. Per això després de sentats en aquets primers articles unes quantes idees generals que podràn servirnos d'introducció, començarem a parlar de fets concrets, de manifestacions de l'activitat humana en l'orde econòmic-social referintnos als grans problemes del Capital y del Treball, ab ses mútues relacions, reals conflictes y necessaries armonies. Així ho farèm en els articles successius després de dedicar el prop-venint a tractar del colectivisme, al recordar el 38 aniversari de la proclamació de la Commune com a una estridència morbosa d'aquelles idees y doctrines.

E VIDAL Y RIBA.

Crònica Social

Fà una temporada que ve parlantse ab molta inquietut de l'estat sanitari del nostre país, adoptantse mides higièniques encaminades a prevenir la possible propagació d'aterradores malalties infeccioses. Tot això està molt bé; però aquestes mides d'higiene y aquest estat d'inquietut convindria fos més persistent en aquesta terra en que tot deixa tant que desitjar y que en qüestió de sanitat ocupem un dels darrers llocs entre'ls pobles europeus. D'una estadística de mortalitat fà poc publicada referent al quinquenni 1896 a 1900 resulta que mentres als pobles del Nord d'Europa aquella oscilla entre'ls 15,8 y el 18 per mil; a Suïssa, era'l 18,2; a França, el 20,6; a Portugal y Alemanya, el 21,3; a Italia, el 22,9; a Austria, el 25,4; a Hungría, el 27,9; y a Espanya el 29,2 o sia molt superior a Portugal y Italia, països situats a la mateixa latitut y que no són pas dels que van a l'avansada.

A França torna a parlar-se ab insistència de l'establiment de la previsió obligatoria y del mutualisme com a base dels segurs obrers pera la vellesa. Fà poc n'ha tornat a parlar seriosament a la Secció de Segurs socials del Museu Social de París, M. Hébrar de Villeneuve, prenent peu del mutualisme escolar a tasa de 10 cèntims per setmana desde l'edat de set anys, d'altra de 16 francs anyals desde'ls 23 anys al retornar del servei militar, y d'una subvenció del Estat, fent de tot una pensió segura y decenta pera tot obrer que arribés als 65 anys.

A n'aquí ho tenim també establert ab caràcter voluntari; n'hi haurà prou ab recordar «La Previsió Obrera» fundada a Sant Andreu per l'obrer Puig y Alsina, que compta ja ab més de 2.000 socis, y que per medi de qüotes setmanals de 10 y 20 cèntims y altres d'alguns protectors, passa avui una pensió diaria de cinc rals a nou obrers que aquest any han comensat a demostrar pràcticament l'utilitat de aquestes benefactores institucions.

El dimecres dia 19 va acabar al Congrés espanyol la discussió del projecte de llei sobre vagues y col·ligacions, ja aprovat pel Senat fa prop d'un any, y que en una dotzena d'articles tracta aquesta interessant qüestió, a la que no han prestat la deguda atenció els nostres polítics que preocupats en reformes municipals y provincials no's recorden de nostra classe obrera ni de la necessaria solidaritat social. Els parlamentaris catalans que tant se preocupen de cooperar y millorar les lleis polítiques espanyoles, podrien y deurien ferho igualment en lo referent a les lleis socials que el Govern conservador ha vingut plantejant. Un altra dia parlarem ab la deguda detenció d'aquesta nova llei sobre vagues y col·ligacions.

A França s'està preparant un nou

projecte de llei de pensions obreres, calculantse en ell que als primers anys se necessitarien uns 100 millions, dels que l'Estat ne pagaria directament una tercera part. Pera obtenir dits recursos se crearia un nou impost progressiu que recauria sobre totes les herencies.

L'esperit d'associació va augmentant ràpidament a la veïna república com se pot veure al notar el gran agrupament d'obers y empleats pertanyents a totes professions y serveis. Darrerament en el Congrés anyal celebrat pels empleats d'Aduanes hi han assistit delegats de 26 seccions representant més de 14.000 aderits.

Després de l'arbitratge de Mr. Beresford a que varen sotmetres els patrons y obrers que treballen en les mines angleses, aquets cobraran a partir del 20 d'aquest mes, un 50% menys del seu respectiu salari. Aquesta trascendental reforma agafa a més de 300.000 obrers y involucra uns 20 millions menys a percebre per aquestos.

A París y repercutint per tot arreu, hi ha esclatat desde mitjans del corrent una vaga ben característica y de funestos resultats pera la producció y el comerç dels nostres veïns. Per això sens dubte ocupa preferentment l'atenció del Govern de M. Clemenceau. Nos referim a la vaga d'empleats de correus y telegrafs, que havent comensat per les empleades a la Central de Telegrafs, repercutí tot seguit pels serveis d'ambulancias y altres ab ell relacionats. Els motius són diversos, obeint principalment a una agitació que desde temps venia preparantse y donant ara per pretext fonamental la mala gestió de M. Singan y la nova llei d'ascensos pera'ls empleats d'aquest ram. El govern francès ha adoptat una actitud enèrgica y els vaguistes semblen disposats a retornar al treball; així els ho ha aconsellat el Comitè de vagues en sa darrera reunió, si bé aquest acort ha sigut mal rebut pels vaguistes, un grup dels quals no vol tranzigir de cap manera exigint per reparació les dimissories de M. Singan. En aquest estat està la qüestió a l'escriure aquestes ratlles.

Segons l'Institut de Reformes Socials, de 370 vagues registrades en ses oficines sols 115 han sigut guanyades pels obrers, tranzigintse 63 y perdent totalment les altres 192. Això ens recorda altres dades que per sa significació ben expressiva oferim a nostres obrers catalans. A Alemanya en 1907 hi hagueren 2.265 vagues de les que sols foren guanyades 373, tranzigides 930 y perdudes 963; en cambi de 246 lock-outs se'n guanyaren pels patrons 112, se'n tranzigiren 119 y se'n perderen sols 15. Això ens revela la forsa, justa o injusta, però real y efectiva de la classe patronal. Hi ha que advertir que mercès a la forsa sindical dels obrers y als arbitratges amistosos, el número de vagues va disminuint ostensiblement.

Aquesta setmana s'ha reunit a la nostra capital l'Assamblea de Societats obreres catalanes convocada per Solidaritat Obrera, a fi de tractar del conflicte pendent entre la Societat d'Art de Imprimir y la empresa de *El Progreso*. En ella per 78 vots contra 4, y 8 abstencions, va acordarse, després de sentir als representants de *El Progreso*, donar la raó a Solidaritat Obrera y declarar a *El Progreso* enemic de la classe obrera organizada, si dintre vuit dies no cumploix lo estipulat en el fallo causa del present conflicte.

A la Caixa d'Estalvis y Montepío de Barcelona hi han ingressat durant la passada setmana 195.693 pessetes, fruit de 3.578 impositcions, essent 310 el número de nous imponents. Els reintegros

arriben a 1.091 ab un total de 223.138'21 pessetes.

A la Caixa de Pensions pera la Vellesa y Estalvis hi han ingressat 45.222 pessetes, pagantsen per reintegros 20.810. A la sucursal d'Igualada y durant els quatre dies compresos entre'l 14 y el 18 s'hi han fet 163 impositcions que pugen a 14.543'50 pessetes.

E. V. R.

Homes y cosas

He llegit que al carrer de la Diputació van a substituir els plàtans per les gentilíssimes mimoses.

Y he somniat ab tota la ciutat plantada d'aquesta mena d'arbres floridors en hivern, verds d'un cap de l'any a l'altre.

Jo no sé qui ha tinguda la bona pensada... Jo li dono, emperò, la meva enhorabona entusiasta y li dic: poeta.

Poeta que escrius versos de flors en la pauta dels carrers de la ciutat; home portentós que essent funcionari te prens la pena de renovar y embellir. Poeta mil cops, inconegut amic meu que ames les mimoses.

Barcelona la d'ara, que no tens plases de vuit cantonades en les quals s'hi aboquin esbiaxades les vies sumptuoses, Barcelona que no tens bella l'estació d'arribada, ni amplex els carrers de compres; que ets encara escarrancida suprimint en la mellor de les teves passejades els becs de gas, en gracia a la economia; que no goses arrasar de la Rambla de Catalunya aquell pas central que disfressa de passeig la que fora magnífica via de tràfec; Barcelona, Barcelona que ets lineal com una de les teves necrópolis, sies bella de flors, al menys!

A tots ens ha passat, caríssims lectors, que en les nits de no dormir la imatge de la bella ciutat ha passada per nosaltres confosa ab la de la bella amor.

Jo t'he somniada, Barcelona, més que a la bella amor.

Jo t'he plorada, y aquelles meves llàgrimes me donen dret a demanar pera tú l'amor que mereixes.

El poeta-jardiner t'estima.

El poeta-jardiner, quan era noi devia jugar a teatres y a capelles, devia guardar-les ell mateix ab bocins de domàs estirats del calaix de les coses inservibles que la mare guardava, (un dia parlarem de les coses inservibles que guarden les mares en el calaix) y quan la seva mà havia cobert ab el domàs el paper ab que el joguetaire empaperà la capella, el meu jardiner-poeta devia trobar més hermosa la joguina.

Y ho era.

Jo, ciutadà de Barcelona, proposo que Ella sia plantada de mimoses. Que les mimoses floreixin forsa, que'l perfum suauíssim de la seva flor d'or entri en les coses y en els cors.

DIMAS.

Crònica internacional

Revista de periodics

AUSTRIA Y SERVIA

Quan surtin aquestes ratlles potser se sapiga, ja definitivament, la solució del conflicte austro-servi. No ha mancat corresponal qui desde Viena ha telegrafiat a un diari alemany que el dia 25 esclataria la guerra. Sense respondre ni molt menys d'aquesta profecia telegràfica, creiem també que l'estat actual d'incertitut y ansietat no pot perllongarse ja gaires dies: fa massa temps que dura. Europa comensa a cansarse de

que uns quants cents mils esclaus li ocupin totalment la seva atenció, per una senzilla qüestió de forma.

Es efectivament així: una simple qüestió de formulisme diplomàtic té en interdicció la pau europea. Sortosament el perill d'una conflagració general es esvait ja, definitivament. Mentres no va ésser sapiguda l'actitud de Rusia respecte d'aquesta qüestió les temenses eren grosses y molt fonamentades. Les grans potencies europees estan totes elles relacionades entre sí per una veritable xarxa d'aliances y «ententes». Y si Rusia s'hagués decidit a ajudar materialment a Servia deixantse portar per la corrent popular francament pan-estaria, la guerra hauria encès tot el territori del vell continent. Ara ja se sab fa dies, que Rusia no dispensarà a Servia altra ajuda que l'expressió sentimental de la més efusiva y calurosa simpatia. Així els termes del problema queden reduïts exclusivament a un litigi austro-servi y per endavant se pot preveure, tenint en compte la forsa dels litigants, quin serà el que perdrà el plet; tant si's ventila diplomàticament, com si's dirimeix en el camp de batalla.

Les gestions d'Europa són ara, pera evitar la guerra. Austria se sent humiliada per l'actitut desvergonyidament hostil de Servia qui en la seva insignificancia com a poble militar y fins y tot com a poble civilisat, desatent repetidament els concells de les potencies, y procedeix a l'armament y colocació en peu de guerra de set mil reservistes. El govern austro-hongarés se disposa a enviar al govern servi la última comunicació. Austria està convinguda ja ab Turquia sobre la anexió de la Bosnia y la Herzegovina y tant Alemanya com la mateixa Rusia han declarat ja que en la conferència que's celebri pera revisar el conveni de Berlín, aquesta qüestió de l'anexió se ratificarà sense discutir-se. Per lo tant Austria està decidida a solucionar d'un cop les seves diferencies ab Servia.

El ministre de Negocis Extrangers d'Anglaterra sir Eduard Grey ha pres l'iniciativa pera aconsellar a Servia els termes ab que deurà respondre a la propera comunicació austriaca y ha fet ja les oportunes gestions prop de les respectives cancelleries a fi de que aquets amistosos concells signin donats simultaniament a Servia per les tres grans potencies.

Le Temps, que en aquests últims dies ha vingut ab la seva primera plana dedicada tota a la crisi balkànica, espera que Servia contestarà ab la mellor disposició pacifista a la nota de les potencies. Llògicament cal creure d'acort ab el criteri del diari parisenc que'l conflicte austro-servi tindrà una pacífica solució.

Desde'l moment que servia en la via del renunciament ha cedit ja en totes les pretensions territorials que'l Parlament servi va proclamar a comensaments d'any, seria un acte sumament impolític, comprometre per una qüestió de detall, els beneficis econòmics que indubtablement li podria rendir la renunciació a tota mena de drets territorials. Servia va cedir en lo fonamental y humanament no podia fer altra cosa. No es versemblable dones, creure que per una divergencia de redacció s'exposi ara als mateixos perills a que s'exposava quan demanava territoris de ventatja. Dir que no vol cap ventatja de aquest orde es igual que donar la conformitat al conveni austro-turc, y, per lo tant, els armaments, la movilització de tropes, y la crida de reservistes no tenen justificació desde'l moment en que

Servia diu que ha abandonat les reivindicacions que un dia havia pretingut.

Per aquestes raons cal esperar que'ls servis cediran novament. Si obren de altra manera es que volen suicidarse com a poble.

E. X.

No's farà

Després de celebrada l'Assamblea dels Federals, segueixo creient que no s'arribarà a constituir el partit republicà català.

Malgrat l'esperit reformista d'En Salvatella, per cert poc reformista encara, tant en els mateixos federals com en les altres branques republicanes les velles usances polítiques preponderen, y al fons dels esperits, hi governa el clàssic concepte: *primer es el partit que tot*. Y mentres tot no sia primer que el partit no s'anirà enlloc. Car tots sabem lo que vol dir: *primer es el partit que tot*.

Vol dir una pila de petites conveniencies personals, que als temps d'ara per rès influeixen en els moviments polítics y socials verament reformadors y lliberadors.

Se vol fer el partit republicà català, mes sols atenent al nom y a certa emancipació respecte de la política espanyola, però no's pensa en un republicanisme català, que no sia cap partit, que sia tot expressió de política moderna, que se lliberi de la tutela dels vells polítics y que en contes de negacions sectaries continga positives afirmacions de vida y s'ofereixi ab generositat y desprendiment a la causa del nostre poble.

Si per endavant no's fa l'afirmació nacionalista y tot seguit no's romp ab tot lo que representa corruptela, rès se fara.

Y sobretot, jo no veig que sia possible unir lo que sempre ha sigut separat. Les paraules no uneixen; els sentiments sí: uneixen y destrueixen, esdevenint constructius.

Ja serà un dia o altra el republicanisme de Catalunya; mes serà ab idees noves y ab homes nous.

El partit que's proposa, sembla com cosa aprofitada. Y a Catalunya ha d'esser nou de trinca.

BON JAN.

Catalunya dintre del Homenatge

Catalunya camina de dret a l'Homenatge. Es una hermosa y genial transfiguració. No es Barcelona, no es Tarragona, no es tampoc una ciutat la que camina vers a l'Homenatge. La veu d'un home eminent coronà la bella idea; la poètica eleganta d'un jove, l'esbomba al lliure espai de la terra nostra, y avui l'ambient flaireja de l'aromàtica olor de la futura festa.

S'ha trasfigurat nacionalment la magna idea de l'Homenatge. El jovent podrà fantasiar amplement, podrà ésser el protagonista capdal, la forsa que'l sostindrà ab heroisme, el que cantarà a veus plenes, el que cercarà'l llorer y teixirà la corona; tot ho podrà fer el jovent, per que'l jovent es tot, es sempre lo que ell vol ésser.

Sí; s'ha trasfigurat nacionalment l'essencia y l'esperit de la festa, perquè ara el poble ja conviu ab ella, perquè ara'l poble català va encarnant ab ella robustament per haver près forsa la noble idea de que sia tot Catalunya la que dediqui a n'En Guimerà el seu tribut d'admiració y el proclami en assamblea popular, en assamblea que brolla de la propia voluntat, fill eminent de la Patria nostra.

Y aquesta natural transfiguració es tant bella, tant alta, tant generosa, que a mi m'enamora.

Ella vol dir eloqüentment, ab aquesta eloqüencia espiritual, que'l poble batega en afany de personalitat catalana, que

Prou formalisme

El formalisme es foragit, cada cop més, arrèu del món de la política. Les induccions que's desprenen de la vida, dels esbategs de la vida, són y constitueixen el fonament dels nous principis y l'esperit que mou a l'acció. Realment ja n'hi ha prou de formalisme. El formalisme no sols era l'essencia de programes y plataformes; ha sigut, també, forsa temps, la característica de la propaganda. Sentiment, vida, y ¿perquè? Forma, forma y forma; y forma volia, y vol dir, professionalisme, engany y explotació iníqua de les boneses y ingenuïtats de la gentada. Els homes sense cor, els mals homes, adoptaven, y adopten, una forma, y ab ella removién, y remouen encara, la munió que sent afany de llibertat y de justicia. Mes malgrat que a empentes se'l tregui d'arrèu, el formalisme es tossud y com que hi té la vida, retorna y resta, després d'haver rumiat una nova modalitat formalista que sembli que no ho es, que sembli amorositat y bona fè.

Ara ha trobat, el formalisme, un bon redós en l'anomenat problema social. Polítics de totes les idees s'atenen a la forma y ofereixen a l'estament obrer la fórmula llur. Es una conjunció de formalisme y de formulisme, que consent que els homes ineptes y fracassats, s'alsin y s'erigeixin en guiadors de multituds.

Mes jo vui dir que si en la política es antipàtic y repugnant el formalisme, considero crim social aqueix amistansament de formes y fórmules, que permet als mals pastors campàrseles desvergonyidament, y es l'escusa pera que se situin arran del dolor dels necessitats.

Y nol; no tenen dret a volguer redi-

mir als humils, els qui no's senten adolorits, fortament adolorits pel patir intens dels necessitats. Podrán realitzar-se a la futuritat tots els trasbalsaments que's vulguen y totes les accions transformadores que s'imaginin; jamai, emperò, s'assolirà benestar social si les noves organitzacions, si les noves trasmutacions no són determinades per l'amor, per la germanat entre'ls homes.

Jo no hi crec en aqueixos redemptors socials qui per esserho, per forma y pro fórmula, tracten ab altivesa als germans humils, passen de llarc per davant de les desesperacions, y els plau més el problema que el calvari individual. ¡Es tan senzill ferse l'indignant enfront de conflictes socials generalissims! ¡Es tan bell, humà y digne sentirse germà del humil a tots els instants de la vida! Del problema social no s'en vol veure més que la lluita gegantina que fa trontollar les societats; y's prescindeix del dolor individual, del crudel penar del germà malalt, afamat, o fonament aclaparat! Si ja ho sé que cal treballarhi ardidament pel problema en el seu aspecte general; mes al ensemps cal abocar-se ab ànima y vida a la vida sofrenta que finirà en una extremitat de crudelíssim dolor. No's poden separar els dos aspectes del problema. Han d'esser considerats junts y ben junts, car el dolor, el sofriment, el desespero individuals són pera el qui els pateix la necessitat de la seva vida, y no pot ésser que ab teories y doctrines que han d'esser aplicades a l'avenir, ens pensèm que els dolors actuals troven conort.

El dolor humà no té espera, y es injust, y terriblement esparverador que se passi indiferent per davant dels afli-

gits, convenus de que s'es humaníssim perquè en escrits, propagandes, o accions agitadores se fassi l'apologia dels trasmutaments socials que s'operaran a la futuritat. El problema social, essencialment, en el seu sentit econòmic y ètic pertany a l'evolució general humana; mes el problema humà, el dolor dels atribulats pertany sempre a l'actualitat social. El dolor exigeix, ab plena justicia, conort immediat. El dolor d'un home ha d'esser dolor de tots els homes, y tots els homes s'han de llensar a apaibagarlo y deslliurar de dolor als germans nostres que'l pateixen.

No hi valen excuses d'estaments, ni de defectes individuals que l'hagin determinat. Un germà nostre sofreix? dones tothom té'l deure de redimirlo. ¡Cabories! diuen molts; això no es possible, afegeixen altres; y tots són homes que no sofreixen. Y jo dic: si un home hi ha que sofreix, en tenen la culpa tots els altres homes, car si es impossible la solució immediata del problema social, no ho es l'aconortament immediat dels adolorits.

Del dolor se'n fuig, y no se'l coneix, y si bé jo condempno a molts que poden apaibagar sofriments y no ho fan, regonec que hi ha més inconeixement que insensibilitat. N'hi ha que diuen: ¿perquè me'ls envejèu els diners? jo'm cambiaria per aquell bon home que assegut al padris menja sossegadament la humil minestra al costat de la seva muller. Y com que generalisa, se fa l'ilusió de que tots els rics tenen amoinos y pateixen xacres y se creu que tots els obrers són com aquell minyó qui a la flor de la vida, envoltat de sol y mostrant placidesa, dina a la vora de l'esposa estimada. No es això; no es això. Aquell obrer es jove y fort, y dona la vida pera que's converteixi en riquesa; mes cal que'l bon ric, no's miri envejós

mes canten a Catalunya, evocant un passat gloriós y anyorant un bell temps a venir.

BERNABÉ MARTÍ Y BOFARULL.

Tarragona 18 Mars 1909.

¡Romàntics, Somniadors, Idealistes!

Tots els qui formem dintre'l Nacionalisme de molt abans que's passés la gran esponja (?); tots els que hi som ab anterioritat al gran cataclisme solidari al qual anarem sense necessitat d'havernos d'atipar d'aigua del Leteu y que ja'l sentiem de temps quan el descobrí aquell general oftàlmic rebut a Barcelona ab arcs de triomf; tots el que no estem influïts de prejudicis de partit polític ni d'apriorismes dogmàtics de secta intranzigenta; tots els que en nostra actuació fitem els ulls en les dates futures, llunyanes, si volen, però no's girèm mai enrera com aquella dona de Loth pera empedreirnos anhelant altres 35,69 o 73; tots els que tenim la disort de no saber veure'l terror que ha d'aguantar l'edifici comensat per alguns a construir y que segurament resultarà lo que els francesos ne diuen un *chateau en Espagne*; tots aquets, y som molts, mal que pesi, repetim concientment y ab tota la forsa de nostres pulmons, el crit que es objeacte deriota, l'afirmació que es blanc de totes les burles, el lema sagrat de ¡Catalunya, Catalunya y Catalunya!

Y ja'ns comensa a fer basqueig la repetició monòtona y cansonera dels tres adjectius que han fet fortuna—romàntics, somniadors, idealistes,—y que a falta de millors arguments ens apliquen aquells que fa tants anys estàn com tancats dintre una gavia d'esquirols y corrent tot el dia sense moures del lloc,

arriben al vespre creient qui sab el camí que han fet ells y el cercle rodador que empenyen com la roca de Sésif.

¡Romàntics, somniadors, idealistes! Això es el preludi; així que aquella construcció entri en un període de més activitat, si abans un moviment sísmic no l'enderroca; així que'ls rojos hi puguin trobar feina de l'ofici ja que ara tots els llocs són ocupats pels *amarillos*, veurèm desenterrar el vell tòpic y tots junts repetiran allò dels *cuatro locos*, així, en castellà y tot.

¡Romàntics, somniadors, idealistes! perquè volèm ésser cos robust, cap pensant, cor bategador, no extremitat obedient, mà drete pera senyarnos o esguerra tonta que no serveix segons el vell epigrama, ni pera tallar les ungles a l'altra.

¡Romàntics, somniadors, idealistes! Cridèu, cridèu, els pràctics, avansants o retrògrades, liberals o conservadors, definidors y estatuidors *a priori*, que repetiu constantment el cas d'aquells que's menjaven, *in mente*, les olives el dia que havien plantat les oliveres; anèu cridant els deserts, els positivistes, que ronovèn a cada moment la falla de la lletera fantasiadora perdent *huevos*, *pollos*, *lechón*, *vaca* y *ternero* al no petjar ferm l'aspre camí que recorria.

Nosaltres oposarèm sempre als tres adjectius (forma) ab que pretenen combatrens, un sol *substantiu* (essencia) repetit tres vegades ¡Catalunya, Catalunya y Catalunya!

A qui no sabrèm que respondre es a una veu que a darrera hora ens arriba de Sabadell cridantnos ¡Centralistes! Ja estèm classificats. Centralistes, naturalment, dintre'l Nacionalisme.

Ja'ns han posat el lleterro, altre dels atavismes al que no poden sustreures.

a n'aquest home encara fort; cal que cerqui l'home ja retut, l'home qual essència de vida ja s'ha convertida tota en riquesa, y veurà un home aclaparat, malalt de totes les malalties, sol y vern per aquest món, vensut y adolorit, y mancat de tots els recursos, que'l bon ric posseeix pera contrarrestar els efectes de la senilitat. Que s'acosti també als joves agotats, y a les donzelles marçides, y als infants neulits, y a les famílies obreres neuròtiques, y a les llars pobríssimes, y descobrirà tot un infern de dolors que's convertiria facilíssimament en cel si els homes tinguessin bon cor. Tenir bon cor, no vol dir oferir solament medis materials, que certament són lo essencialíssim; vol dir medis materials y amorositat. ¡Oh, els cors que s'entreguen als sofriments ab dolces paraules y ab acció amorosa de germanat! Si, s'han de proporcionar tots els medis materials, mes no s'han de deixar caure de l'alsaria del poderós a l'arran de terra dels humils; s'han d'entregar de germà a germà, acostant al cor nostre als que pateixen y envoltant-los en el nostre esperit devotíssim de la germanat humana. Per xò jo dic: acosteushi als que sofreixen y estic segur que a tots se vos trencarà el cor. Lluny del dolor es molt fàcil esser crudel y fins inhumà; ara ben arràn del sofriment, sols resten masells d'ànima els perversos per naturalesa, que no són de cap estament social, que són desviacions de l'individualitat humana. Si inconscientment els bons rics en fugen del dolor! En fugen per no enterir-se, y així defensen diners y amoinos. Y això se sosté y perdura, perquè el formalisme y el formulisme, converteixen en problema social lo que sols ha d'esser problema humà. En tant tot s'inclou en el problema social, cada hù ocupa el seu lloc, y no vol saber res de

lo que no sia formalisme y formulisme. Es molt més senzill lluitar d'estament a estament, que no pas cumplir ab el deure que imposa la germanat humana. Lluitant en la solució del problema social, no cal sentir solidaritat humana; y els elements que lluiten se consideren deslliats de tota mancomunitat de sentiment.

D'això es de lo que jo protesto. Que'l problema social fassi la seva via, que hi hagi lluita natural entre'ls estaments; mes no's pot escloure el deure humà que imposa a tots els homes bons entregarse a determinar el bé del proïsme que ho necessita. Jo no conec cap principi religiós, ètic, ni filosòfic, qui afirmi que la riquesa es individualíssima y que pot estar mancada de tot sentiment d'amor pels homes germans nostres; jo no'n conec cap de principi religiós, ètic, ni filosòfic, que suposi a la riquesa deslliada de tot deure social y que afirmi que la riquesa no ha de revertir, en una o altra forma, a la societat pera determinarhi bé individual y col·lectiu. Y no obstant la riquesa arrèu del món s'ha promulgat principis especialíssims que si són principis com abstractes, són perfectament seguits pels plutòcrates ab més fidelitat que 'ls creients segueixen els principis concrets de les religions positives.

Tot això va subsistint mercès al formalisme y al formulisme, car se converteix en brega social, lo que hauria d'esser enfora de l'evolució econòmica de les societats. Que una cosa es la concepció de la societat de l'avenir, y una altra el dolor y la necessitat actuals dels homes germans nostres que'n pateixen.

Aqueix es pera mi un altre problema previ del nacionalisme català. Per això jo no m'aving a que en contes d'aqueix problema previ que tots els nacionalistes han d'acceptar, ocorreixi que

per forma y per fórmula, s'inscribeixin en el programa de qualques elements nacionalistes principis que s'anomenen radicals perquè se solucionaràn en la futuritat, y que's deixi de banda el fet elementalíssim de l'amor entre'ls catalans, amor que'l nacionalisme ha d'imposar com a problema previ a tota Catalunya pera que la nostra afirmació sia com es y ha d'esser afirmació de vida y de deslliuransa pera'ls homes catalans germans nostres.

Jo no crec que s'estimin a Catalunya els qui no senten fortes punyides a n'el cor llur, pels sofriments dels homes de la terra nostra que'ls pateixen; car aqueixos homes són part integrant de la nostra Catalunya. L'amor a la nostra terra no es ni pot ésser un amor fabulós y romàntic, ni un amor pera solucions purament polítiques; es un amor veritable y per tant, amor per la vida catalana, per l'esser català, amor que realisi al poble, nostre les magnes empreses que avui tenen trasbalsada a la humanitat.

Deixemnos de formes, de fórmules y siguem homes; y pensèm que la nostra acció ha d'anar a fer que'l dolor humà, que'l desespero humà no trasvalsi la vida dels catalans germans nostres. El nacionalisme sense amor, no es pas nacionalisme; cal que tothom entengui que són mals catalans, perquè són mals homes, tots els qui resten indiferents enfront del dolor d'altre; y que sols els moguts per amor humà són els bons nacionalistes, car a n'el sí de la nostra terra catalana, treballen per el perfeccionament de l'humanitat.

D. MARTÍ I JULIÀ.

19 Mars 1909.

Jo contestaria a n'aquesta veu que no s'explica l'existència d'un centre y troba molt en son lloc la dreta y l'esquerra ab programes minuciosament detallats; jo li eridaria ab tota inmodestia desde'l fons de la meua insignificancia ¡UNICS!

Unics, sí, que no anèm deixant filargues de principis pels esbarsers de les concupiscències; únics que hem merescut del gran apòstol, del gran conseqüent, les aspiracions del qual segueix la veu sabadellenca, paraules d'elogi, abraçades de germanor, períodes encomiàstics en sos magnífics escrits, repetides confessions d'identitat d'ideal, defenses xardoroses en nostres persecucions; únics a qui'l llegir no fa perdre l'escriure, que no enfeblim el tot pera enfortir la part.

O sinó que observin la dreta, aquesta dreta que tot-y-dientli conservadora li donen beligerancia nacionalista, com si les dues idees no fossin antitètiques y incompatibles, com si el Nacionalisme no fos l'acció més profundament revolucionaria y renovelladora, en pugna constant ab tot conservadurisme, en lluita seguida contra l'estat de coses en el que no troba res digne de conservar-se. Per això com més conservadora y més dreta s'ha sentit la id., com més s'ha inclinat cap aquest cantó, més ha anat perdent el seu Nacionalisme, més s'ha aigualit y esfumat la seva actuació verament catalana, fins arribar a confondre moltes vegades ab el partit conservador-maurista-centralista. Y això mateix li passarà a l'esquerra demà que vulgui obrar com a tal; serà molt republicana, molt lliberal, molt tot, menys molt nacionalista. Es una llei de la naturalesa que surt a tot arrèu; lo que's guanya d'extensió es perd d'intensitat, l'aument de lleugeresa suposa pèrdua

de forsa; ja'n deu saber quelcòm de mecànica aquella veu de Sabadell, la ciutat industriosa per excelència, la Manchester catalana.

Y nosaltres que estèm en el punt mitj, en l'agulla de la balansa, essent solament Nacionalistes y no deixant-nos esgarrapar ni un borrall de puritanisme, escoltèm impertèrrits el chor que s'aixeca, a l'unisson dels dos platets, entonant ab aire de *De profundis* la cansó de moda. ¡Romàntics, somniadors, idealistes!

Seguiu, seguiu les variacions sobre'l mateix tema tot modelant un cada grup, els brassos que heu d'enganxar ab pastes al cos social de la nostra terra; modelèulos bé, que per cura que hi posèu han de mancalshi proporcions. Tal com ho feu, a les palpentes, sense saber la mida del qui ha de servir-se, o resultaran esquifits y curts com de cangur o desmesuradament llargs com de degenerat, això si trobèu pasta apropòsit ja que en totes les provatures fins avui realitzades s'ha mostrat refractaria y indòcil a tota manipulació comprenent intuitivament el paper secundari a que la destinaveu.

Mentrestant nosaltres, els romàntics, els somniadors, els idealistes, havèm desenterrat la nostra Venus, que no té brassos, com la de Milo, d'una secular bellesa, d'una esclatanta puritat y ab tot l'amor y entusiasme d'un Pigmalió, tot evitant que mans barroeres l'enlletgeixin, anèm trayent de l'obra mestra, de la superba joia, les exerecències terroses que'ls segles hi han dipositat y veiem sorgir esplèndida y radiant l'hermosa creació del gran artista inconegut.

CLAUDI NAL.

DE TEATRE

"Isolats,,"

Ab aquest títol s'ha estrenat al Teatre Romea, un drama en tres actes de Felip Palma, pseudònim ab que es coneguda una distingida escriptora.

Abans de l'estrena, la gent de teatre que coneixia l'obra pels ensatjos, sintetizava l'opinió que n'havia format, en aquestes paraules:—El drama es petit; però està molt ben escrit.

Val la pena de fer constar aquesta opinió perquè es la primera vegada, que jo recordi, que la gent de teatre al prejutjar una obra, ho encerta; però, per fernes nostra dita opinió, cal encara traduir-la de l'argot d'entre bastidors a son veritable sentit.

Pels còmics les *dimensions* de les obres estan en raó directa de l'aparatositat transcendència de l'assumpte, de l'artificiós joc escènic y fins de les desgracies materials que n'esdevenen pels personatges que les integren; y la bondat literaria d'aquesta mena de produccions està en raó inversa de la vivent naturalitat del diàlec.

D'acort ab aquestes aclaracions, heus aquí la traducció d'aquell judici: *Isolats* es un drama de magistral simplicitat, construït ab ferma sobrietat de procediments y dialogat bellament mes potser ab excés de cura.

Atenentnos al calor d'humanitat que l'ànima, l'assumpte es probablement vistut y es, ademés, intens y fort y's desenrotlla sense sotragades violentes y sense l'ajuda de elements teatrals. Y fem aquestes últimes afirmacions malgrat la il·lògica preparació de les escenes en que hi intervé la veïna en el segon y tercer acte y malgrat les efectistes melopees d'aquest últim, perquè ni l'un ni l'altre defecte tenen greu importància.

El segon acte es sens dubte el millor de l'obra; no ho pensarà així, de segur, l'autora, perquè les bel·leses del segon acte no són de les que's preveuen quan s'escriu pel teatre. En cambi el tercer en que ella hi ha posat, potser,

tota l'ànima, no es de bon tros tan notable. En el segon hi ha vida y en el tercer hi ha art. No sé si m'explico però sé que m'entenc y això ja es quelcòm entre nosaltres, els crítics.

L'assumpte de l'obra pot condensarse en ben poques paraules: l'*Albert* jove de poble, que té més hàbitud d'un relatiu benestar que medis propis pera sostenir-lo, se casa ab la germana gran de la noia que era la seva promesa perquè el pare d'elles, al morir, ha fet pubilla a la primera.

La *Siseta*, la petita, que estima a son cunyat y es estimada y assetja la per ell, per fugir de l'*Albert* y d'ella mateixa, se casa ab ún, el primer que passa, En *Quimet*. Ni l'una ni l'altra parella són felisses perquè ni l'*Albert* ha trobat en la *Cristina* la dona que cercava ni la *Siseta* oblidà el seu primer amor. Mes en *Quimet* viu tan refiat y la *Cristina* tan enfeïnada en fer casa, que ni ell s'adona del desamor de sa muller ni ella té temps de cuidar-se de l'*Albert* ni per ferli curar una enfermetat de la vista que ha adquirit; y una somorta pau regna arrèu.

Mes la gent no oblidà els amors dels dos cunyats, la gent observa, la gent murmura y la calúnnia s'insinúa, s'extén, empesta'l plàcid ambient del poble, penetra en les cases dels dos matrimonis, encén les gelosies y fa esclatar el conflicte que no's resol... y ja per sempre més seràn ànimes isolades les dels dos enamorats perquè l'*Albert* resta abandonat a la seca cobdicia y a l'odi de la *Cristina*, indefens, cego, y la *Siseta* eternament separada del seu marit per la confessió que ha fet en moments de desesperació, de boja pietat, d'irresponsabilitat santa, de ser l'*Albert* l'únic amor de la seva vida. Aquest es el drama.

La *Cristina* es un personatge trassat ab fermesa extraordinaria; el de *Siseta* ab tot y ferse ben interessant no es de bon tros tan vigorós; la veïna té escassa novetat y les seves insidies ni fonamentades en l'edat, la condició y el sexe del personatge queden prou justificades al meu entendre. Els homes són excessivament passius, febles, afemellats; l'*Albert* y En *Quimet* són dos infelissos; el *Mestre* un bon home y prou, y el *Manxaire* un idiota: tres beneïtons y un ximple. Aquest contrast que s'observa en tota l'obra entre el tremp de les dones y la abulia dels homes volèm pendreho com una manca d'imparcialitat de l'autora per esprit de classe o millor de genre, y que'n's dispensi la dama, perquè ja compendrà que la defensa es natural.

Isolats es, finalment, un pas en ferm y, fent us d'una fórmula vella, s pot dir que ab aquest drama comensa la seva autora per aont altres acaben.

En Jaume Borràs que viu l'any decisiu de la seva carrera, dirigí molt bé l'obra y interpretà ab gran fortuna el deslluït paper d'*Albert*.

La Cazorla creà'l seu tip; no trobèu millor ni més just elogi que aquest.

La Ferrer estigué ben bé en la *Siseta*, com bé estiguéren en sos respectius personatges En Galceràn y En Daroqui.

Y en Nolla, aquest jove plè d'entusiasme y de facultats, que té molt guanyat ja pera triomfar entre'ls nostres intuitius y que si estudia pot ferse un lloc honrós fins entre'ls de fora casa, féu un *Manxaire* deliciós.

El públic aplaudí y eridà a l'autora ab tal insistència que aquesta hagué de sortir a les taules. Algú hi ha trobat descortesia en aquest entossudiment del públic, mes com que jo vareig ser dels tossuts y no'm tinc per descortès, vull fer constar que la senyoreta Ventós, que aquest es el veritable cognom de l'autora, no sortí a escena contrariada sino llegitimament satisfeta; emocionada, però de contenta. Y això es lo natural, senyors hidalgos; l'autor dramàtic sempre està disposat a agrair les ovacions que's tributen a les seves obres.

O si no que ho diga'l públic de l'endemà a la tarda que sense entossudir-se va assolir l'honor que a nosaltres ens va costar tant de mereixer, y no crec que aquell públic siga de millor condició que el que'n's contenia a vostès y a mí.

Per què, doncs, se va fer pregar tant l'autora la nit de l'estrena?, diràn vostès.

Aquí si que la cortesia posa un límit a la nostra curiositat. Déixintse d'averiguacions, però pensin que'l públic no's mereix les inconveniències que li dediquen, y menys en cassos en que, com en el present, té ell un instint superior a les lleis de la cortesia y a la perspicàcia dels modestos revisters.

ALFONS BELLART.

Cicle de Conferències CATALUNYA - CIUTAT

I

El nexa de la nacionalitat

per MARTÍ ROGER

Llegida a la Associació Nacionalista Catalana la nit del 26 d'Octubre de 1908

L'unitat de Catalunya es un fet, que s'ha de reconèixer, com el reconeixem tots els qui són catalanistes.

Tots creiem que no pot, mellor dit, que no deu haverhi contraposició entre les idees i sentiments de Barcelona i les idees i sentiments de les altres ciutats, de les viles i de les masies de la nostra terra: perquè, per més que moltes voltes sembla que hi hagi, i algunes vegades n'hi ha, antagonisme d'interessos i diversitat d'aspiracions, en realitat uns i altres poden i deuen resoldre's dins de la unitat superior de la nostra patria, unitat que no desoeixen ni aquí ni en cap nacionalitat ben constituïda, les diferències naturals produïdes per la diferent manera de viure en les grans i en les petites aglomeracions urbanes i en les masies disseminades pel territori.

Desgraciadament, hi ha qui vol treure partit de tals diferències senyalant a Barcelona com enemiga de les comarques catalanes; i malauradament hi ha barcelonins que sembla que volen donar-les raó, presentant tots els interessos de la capital com els mateixos de tot Catalunya, preteint dels de moltes comarques.

Per això es d'aplaudir l'idea de la Associació Nacionalista Catalana al organitzar el cicle de conferències batejat amb el nom de Catalunya-Ciutat.

Cal que'ns coneguèssim ben bé tots els catalans: cal que siguin escoltades les aspiracions de totes les comarques; que si així ne resulten de contradictòries, serà perquè uns o altres han experimentat desviacions: car mantingudes totes dins l'esperit propi nostre, necessàriament n'ha de sortir una unitat superior que contingui les varietats necessàries, i dins de la qual se resolguin les diferències.

Crec que aquesta unitat se manifestarà d'una manera clara i concreta en el curs d'aquestes conferències, sens perjudici de que s'hi manifestin les varietats comarcals, i la manera especial de ser de cada conferenciant, qui no deixarà de manifestar també una individualitat característica.

En atenció al fi enlairat que persegueix l'Associació Nacionalista Catalana, he acceptat, prescindint de la meua poca valua, l'encàrrec de ser un dels conferencians. Y ja que sens dubte per haver ocupat fins avui la Vispresidència de l'Unió Catalanista, m'ha tocat inaugurar el cicle, he escullit com a lema'l nexa de la nacionalitat; no perquè us hagi d'ensenyar res, sobre aquest punt, perquè tot nacionalista'l sent i'l comprèn el sentiment i l'idea de la nació, sino pera deixar una volta afermat més el principi de l'unitat de la nostra terra; fent fixar principalment l'atenció, en la necessitat que hi ha de manifestar continuament la nostra voluntat en el sentit que la nostra especial naturalesa exhibeix.

Perdoneume aquestes explicacions, que he considerat convenientes ans de desenrotllar el tema.

EL NEXA DE LA NACIONALITAT

L'humanitat civilisada's troba distribuïda en varies societats organitzades dins d'un territori, baix un mateix govern, que són els estats polítics independents anomenats també usualment nacions: societats que no viuen isolades, sinó que mantenen relacions les unes amb les altres; relacions que cada dia te-

nen més amplitut, y s'anomenen internacionals, com internacional es el calificatiu que s'aplica al dret que les regula: y se dona'l nom de nacionalitat a la qualitat en virtut de la que una persona pertany a tal o qual estat.

Sembla, per lo tant, que la investigació del concepte de nació, y com a conseqüència de quin sia'l llaç que manté units tots els elements qui componen una nacionalitat, hauria de ser un problema completament resolt, ja que'l llenguatge usual, el diplomàtic, el de les constitucions y altres lleis, donen sense discrepància el nom de nació a les societats organitzades ab govern propi, sigui republicà, sigui monàrquic. Y no obstant en el camp de les ciències polítiques y socials no hi ha tal volta qüestió més debatuda, ni que sigui resolta ab més diversitat de criteri, per més que molts tractadistes com Bageot (1). D.ª Concepció Arenal (2) y'l nostre Pi y Margall (3), entre altres, admetin l'acceptació usual de confusió entre nació y estat, tot preocupantse de problemes relacionats ab la vida de les nacions y ab la manera de formarse.

Y se comprèn que sigui una qüestió debatuda, malgrat haverhi qui'n prescindeix, y ab tot y la complerta conformitat de llenguatge entre'l poble, els diplomàtics y els legisladors, si's té en compte que no sempre s'ha donat el mateix sentit a la paraula nació.

Els romans y la llengua llatina en general, emplen com a sinonimes les paraules *natio* y *gens* (4): donen per lo tant a la nació com a fonament un llaç familiar, la comunitat de descendència, no sent altre el seu sentit etimològic; *natio* de *nascere*, com fa notar en Lithé en el seu Diccionari. Es, doncs, endubtable que'ls antics no la componien ab l'estat, ab la societat organitzada baix un govern; ja que no donaren aquest nom a les ciutats independents, ni al conjunt format per les federades, ni als imperis d'Orient, ni molt menys al imperi romà de marcat caràcter universal.

Si aleshores se dona el nom de nació en alguna tribu organitzada com estat, es a el sentit etimològic, no com a tal estat. Y si ara, a les tribus barbares o selvàtiques, que viuen ab organització pròpia baix un govern qualsevol, se les pot anomenar estats, no se'ls dona ni se'ls pot donar el nom de nació ab el mateix sentit que s'aplica a les monarquies y repúbliques d'Europa y d'Amèrica.

Després de la caiguda del imperi romà se formen diferents estats, els quals tenint en compte sols l'element vencedor, podrien ser anomenats nacions, usant la paraula en sentit etimològic. Així els vàndals com els sueus, els visgoths com els burgonyons, els lombards com els ostrogoths, son pobles que's reconeixen de una mateixa sang, procedents d'un mateix tronc. Però la major part de aquests pobles van desaparèixer, juntantse ab els vensuts, y aleshores els estats se formen basantse en el territori y fonamentant la gerarquia y totes les relacions personals en la propietat de la terra.

Y tampoc se fa ús de la paraula nació pera indicar els estats, com no n'havien

(1) Bageot.—Lois scientifiques du développement des nations; (traducció francesa).

(2) Concepció Arenal.—Ensayo sobre el derecho de gentes.

(3) Pi y Margall.—Las Nacionalidades.

(4) Vegi's Ciceró, Pomponius Mela, y la traducció llatina de la Bíblia coneguda per la Vulgata.

fet us els antics, y com tampoc se'n fa ús al formarse les monarquies absolutes y patrimonials.

Es en el darrer temps d'aquestes quan apareix el terme nació, aplicat al territori y al conjunt de súbdits d'una monarquia, y en aquest sentit se va aplicant cada dia més, produintse així la confusió.

Mad. Stael sembla que fou la primera en senyalar la diferència de concepte entre estat y nació, en sa obra «De la Alemania» publicada l'any 1810, en la qual expressa el pensament de que cada estat deu composarse d'una sola nació penetrada del sentiment de sa unitat y una per sa llengua y per sos usos y costums, aspiració que es la manifestació més clara de que segons la notable escriptura, en la realitat no totes les nacions formessen un estat.

Seguirà.

Música

Els qui, coneixent a n'En Pau Casals d'ensà dels comuns de sa carrera artística, hem tingut la sort d'anar admirant a cada concert lo que ha anat guanyant com a virtuós, volèm a n'En Casals, violoncelista, arrencant ab ses propies mans y ab sa pròpia voluntat, bellíssimes notes de l'instrument y que obeeix a lo que'l virtuós li mana. Y no'l volèm en cap altra manifestació, car malgrat no resultar un mal director d'orquestra, esdevé migrat en comparansa a la gran alsària que abasta fent lliscar l'arc sobre les cordes de son violoncel.

No volèm, doncs, dir que sia En Casals un director despreciable; mes si devèm remarcar que es un superb violoncelista, y com a tal únicament voldriem conèixer-lo y admirar-lo.

Per això, en el concert de diumenge ens referèm de l'ansia d'aplaudir ab entusiasme a n'En Casals y varem repetir nostres aplaudiments a la Sra. Suggia de Casals, sa esposa qui, ab ell, executà el Concert de E. Moor pera dos violoncels y orquestra, composició de veritable prova pera'ls executants, sobre tot en l'*allegro vivace* aont En Casals logrà suplir lo que no era dable exigir de la Sra. Suggia.

En el Concerto de Schumann, féu En Casals un veritable tour de saber frassejar com cap altre virtuós. El públic ben nombros (gràcies a Deu!) l'aplaudí frenèticament, obsequiantlo l'executant ab dues composicions fora de programa.

En el mateix concert se donava la primera audició del poema simfònic del jove mestre Pahissa «El camí», tot ell sembrat d'esculls musicals, que no altra cosa pot dirse de volguer fer sentir tota mena de sons imitant animals y màquines.

«El Camí» per nosaltres, es exagerat en quant vol ésser personalíssim.

Cadascú dels qui'l sentiren en pensarà lo que vulgui o lo que pugui després d'una sola audició; es per això que prescindim absolutament de les diferents versions o opinions que's sentien, les quals, però, no arribaren a fer devenir discussions fortes les sezilles converses, com passa ab obres que demà tenen d'arribar a ésser admirades de tothom.

Al Palau de la Música Catalana's repetí diumenge la audició del *Himne* d'En Ricart Strauss. Sembla que'l mestre ho escrigué pera l'Orfeó Català y sembla que l'Orfeó's complau en fer ressaltar les dificultats del *Himne* que són moltes y que sab vèncer ab l'esforç y la constància propis del mestre Millet, veritader *Job* de la música en nostra terra.

L'Orfeó ens deixà sentir novament l'hermós *Himne del arbre fruïter* y'l bellíssim *Sota del olm* que tingueren d'ésser repetits, essent aquesta una prova de la gran consideració en que's té al eminent mestre Enric Morera.

La brema d'En Clavé signé interpretada per la secció d'homes del Orfeó ab aquella justesa y afinació que li es pròpia. Com sempre que l'Orfeó dona Clavé, s'escapaven dels llavis dels oients aquelles corals paraules: «¡Si En Clavé pogués sentir aquesta Brema...!»

El cant de la senyera, La mort del es-

colà, els madrigals de Brudieu, aquella *La Viuda* (per lletjà sembla que no trova nou marit) y *Al-leluia* d'Haendel, completaven el programa de diumenge.

Pera dijous—diguem avui—a les 4 de la tarda està anunciada en el Palau de la Música Catalana, una audició de *Cançons ab gestos*; *Rondes Infantils* ab demostracions de gimnàstica rítmica. baix la direcció de l'eminent mestre Joan Llongueras, de Terrassa; el programa de la qual se compón d'un parlament del mestre y una munió de cants ab gimnàsia rítmica d'En Jacques Daleroze y l'*Arri, arri, cavallet* de l'Enric Morera.

MALARC.

Pels presos y exilats

Diumenge passat a les cinc de la tarda y en el local del C. A. de Dependents del C. y de la I. tingué lloc la primera reunió de la C. E. pera la *libertat dels presos y exilats*, que fou nomenada en l'Assamblea de «Sang Nova».

Se procedí en primer lloc, a la distribució de càrrecs quedant definitivament constituïda de la següent manera:

President, A. Oliva y Oliva.—Secretari, P. Fló y Vallés.—Tresorer, N. Inglada.—Vocals, Marius Aguilar, Victori Bisbal, Manel Pagés, J. Esteller, Ricart Cavalleria, F. Vilaseca, Xavier Gambús, S. Canovas, J. Vidal, y Josep Mallofré.

S'acordà per unanimitat la publicació d'un manifest dirigit al poble de Catalunya, recabantse firmes de les personalitats literàries més eminents y sollicitar l'adhesió de totes les entitats y periòdics solidaris de la nostra terra, així com de les que, malgrat no estiguin oficialment adherides a Solidaritat Catalana ja sigan culturals ja científiques, ja comercials, etc., representin una forsa viva.

També s'acordà dirigir-se a la Comissió de Solidaritat Catalana y indicar a les entitats adherides, la celebració de festivals a benefici dels perseguits en cada una d'elles, festivals que rematarà la *Comissió Executiva*, ab un de magne, en la nostra ciutat.

Entre altres de menys importància, es prengué l'acord de reunir-se novament dijous dia 25 a les deu de la nit, en el mateix local, galantment cedit pel C. A. de D. del C. y de la I.

Hi hagué en la reunió bastant entusiasme.

F.

Notes sportives

El primer concurs de Luges a Matagalls (Montseny)

Quin moviment! Arrreu sols se parlava de la cursa de Luges que anavem a emprendre A l'estació tothom ens mirava fent els més grans comentaris. Qui són? Ont van? Ah! sí, ja ho sé! Goita quines sabates més ferrades! Y quines eines més estranyes! En fi, llegidor caríssim, nostra indumentaria cridava poderosament l'atenció. Arribats a Bolenyà emperguem el camí de Viladrau bona colla, potser erem cinquanta.

De Viladrau sortirem de bon matí.

Una boira suau mataba les ratlles de les coses, ho esfumava tot; el dia apuntava. Y camina que caminaràs, amunt, pujant sempre; y els bons companys que a la sortida semblaven calandries, de tant garrlar, callaren un a un pera millor esmersar la forsa de llurs pulmons.

A cosa d'una hora de camí, comensà a trobar neu. La neu, la neu!, criden mos companys, molts d'ells novells excursionistes, habillats ab trajes de carrer y sabata enxarolada. Aleshores me prengué una forta tristesa pensant que aquells que tant s'alegraven de trobar les primeres clapes de neu, ben prompte la maleirien y patirien lo que no es per dir, abans no seriem al cim.

Y així fou; la neu devingué compacte, atapada en una bona gruixa, gelada y lliscosa. Y els bons companys d'abric y sabata enxarolada, s'anaven retrassant, ara caient un, ara reliscant l'altre!

Ja hi són! Y un respir fondo, eixit d'un pit acongoixat sortia de quiscun dels bons companys d'abric y sabata enxarolada.

El cop de vista de la cima y Plana de Matagalls era superb, un formigueix de gent

d'assí d'allà, trencava la monotonía de la neu blanquíssima y un punt més alt l'ensenya de nostra Patria onejava triomfant confonentse ab el símbol de la redempció de l'home: La Santa Creu; la del cim de Matagalls.

Els jutjes són a son lloc, els cronometradors atents a l'agulla del rellotje. Una..., dues..., tres! y la primera luge surt brunzenta del cim y avall, ab una velocitat vertiginosa, y al seu darrera una altra, y altres fins a vint y cinc. La cursa s'ha acabat.

El cinematògraf ha tret pel·lícula que serà interessant de debò per les moltes caigudes y incidents durant la devallada dels corredors.

Les luges que ja no tenen amo, van passant de mà en mà; tothom vol provar la sensació d'una glissada; per totes bandes se'n veuen devallar y tothom riu y fa cara de satisfacció y bromeja de content.

Les senyorettes que han assistit també devallen ab les luges y omplen l'espai ab els riures argentins, y el cine treu un «film» que farà bo de veure.

Les colles van desfilant, l'una per assí, l'altra per allà, altra per acullà.

Y el Matagalls reprèn el seu aspecte de solitud y tristesa que ha estat trencat durant algunes hores.

Els uns a Viladrau, altres a Balenyà, altres a Vic, a Palautordera, al Brull, tots feien comentaris de la cursa.

Qui haurà guanyat?, tothom se deia y l'obscuro pensava y feia càlculs y calendaris y no's va errar de gaire. Primer en Santos Mata, nou entrat al Centre Excursionista de Catalunya, y una bona adquisició pera la secció de sports de montanya; Segon, l'Albert Santamaría, l'intrèpit excursionista, l'ànima del primer concurs de luges a Matagalls; Tercer, en Jaume Morrell, l'incansable, el del caminà rítmic, de posat de satisfacció y content.

Els recorreguts se feren (1 klutre) 1 minut 15 s. 15; 1 m. 50 y 1 m. 55. Un temps magnífic donades les males condicions de la neu.

En fi, un dia esplèndid en tots conceptes, tothom content y satisfet per l'èxit obtingut en totes les manifestacions.

Nostra més coral enhorabona al Centre Excursionista y en particular a la Secció de Sports de montanya que tan interessants festes ens proporciona.

OBICUO.

Per "La Tribuna"

Ab gran estranyesa per part nostra, varem llegir dissabte passat un article de *La Tribuna* queixantse de que en la ressenya de la reunió de «Sang Nova» no haguessen inclòs varis periòdics, entre ells CATALUNYA, el nom del seu diari, en les llistes de les entitats que s'hi adheriren, y fent en l'esmentat article qualques incoherents manifestacions.

Per lo que a nosaltres se refereix ens creiem en el deure de manifestar al esmentat confrare, que jamai l'esperit de capelleta's portarà a falsejar la veritat, fent informacions inexactes, car aixó no's ho permet nostre dignitat y ens ho priva nostre caràcter lleal y noble.

Y en lo que pertany al cas concret a que's refereix *La Tribuna* devèm advertir al nostre confrare, que la llista de les entitats y periòdics que s'adheriren a la reunió *Pro presos y exilats* celebrada a «Sang Nova» y que publicarem en el número passat, fou copiada integralment de la que'n aquesta entitat ens facilitaren y que's llegí en la reunió.

Si *La Tribuna* va fer tart, o no va presentar l'adhesió o l'encarregat de recollir-les va descuidarse de pendren nota, gens de culpa hi tenim nosaltres en cap dels cassos.

Creiem que així ho regoneixerà *La Tribuna* tot deplorant que sense haver donat may cap motiu ni a ella ni a ningú pera sospitar de nostra sinceritat y honradesa, pretenga acusarnos de desllealtat.

Podrém alguna volta tenir un descuit o equivocarnos, car no som infalibles, més jamai combreguem ab la mala intenció.

FLORET.

Conferencies

A. N. C.
Cicle Catalunya-Ciutat

El darrer dissabte tingué lloc en el local de l'A. N. C. l'anunciada conferencia a càrrec del pulcre poeta lleidatà Sr. Morera y Galicia. El distingit conferenciant disertà aprop d'una hora, desenrotllant magistralment el tema «El pubillatge de Barcelona».

Explicà ab llenguatge curós y ab veritable eloqüència distints episodis, viscuts personalment, durant vinticinque anys d'exercici del càrrec de Diputat provincial. Probà ab exemples convincents, la necessitat de que Barcelona respongui ab veritable generositat y altruisme al paper de germana gran de les seves companyes catalanes, car d'altra manera per comptes d'ésser espill y exemple que dongui llum y serveixi de guia a les germanes, devindrà, ab raó o sense, malmirada y combatuda per les altres provincies.

Crítica severament la divisió provincial, que precisament, no porta altra finalitat que creà personalitats artificials, y creà interessos, pera poguer contraposarlos impunement. Ab frase vibrant a voltes y pintoresca a tret, racontà incidents de la extingida Junta de Carreteres, veritable avens de mancomunitat, que no contribuí pas gens a amorosir les aspreses entre els quaters de Catalunya, donantse aleshores el cas, repetit després en infinitat d'ocasions de que les provincies se partissin, quedant d'una banda Lleida, Tarragona y Girona y d'altra, Barcelona. Esmentà que sempre, abans d'entrevistarse les quatre Diputacions, se reunien previamment delegats de les cabaleres, apuntantse, com una veritable obsessió, la desconfiansa y el rezel envers Barcelona.

Senyalà l'importància de que les veus de tot Catalunya, se fassin sentir y s'escoltin ab amor a Barcelona, dones així concretarà integralment l'ideal català, lliure de les impureses ab que la passió política, les petiteses de banderia y la polsaguera que aixeca tota lluita enconada, ben sovint obscureixen les línies mestres dels més enlairats moviments. No obstant que al comensar la seva magistral oració, havia fet notar que si bé se l'havia senyalat com a poeta, ell no creia serne, y sobretot que la tasca que anava a realisar era ben oposada a la poesía, coronà la disertació ab una parrafada, càlida, poètica y eloqüentíssima, invocant els ideals positius y la realitat com a mestra de la Vida.

No cal dir que la distingida concorrencia, premià ab llars y sincers aplaudiments les paraules del Sr. Morera y Galicia, quines per la personalitat y autoritat del disertant, tingueren tot el caràcter d'una profitosa lliçó de coses.

S.

Secció Oficial

Associació Catalana de Beneficència

Els acorts darrerament presos pel Concell d'aquesta Associació són els següents:

Elevar a definitiu el nomenament de Tresorer que s'havia fet accidentalment d'En Josep Catarineu y Alàs (q. e. p. d.) y fins al primer Concell general que's celebri.

Aprovació dels comptes presentats pel Comptador.

Destinar les quatre pessetes rebudes d'en Josep Pons a n'en Josep Baró, en virtut de voluntat del donant, afegintles a la quantitat que se li destinà.

Enviar 150 pessetes als exilats de Calella y 50 pessetes a n'en Josep Baró, reclòs, a la presó de Girona, además de les quatre que s'han dit.

Nomenar a n'en Joan B. Esteller pera que representés a l'Associació en la Junta cridada per «Sang Nova», encarregantli que fés tot quant fos possible pera que, mentres se treballi per una amnistia, procurin els representants d'entitats que no restin desamparats els presos y exilats.

Visitar, en la presó Model, als directores de *La Ven de Catalunya* y *El Diluvio*, fent-

los un petit obsequi, així com als cine reclusos carlins.

Imprimir una circular demanant la inscripció com a socis o protectors de totes aquelles persones, que per oblit o perque no se'ls n'ha parlat, no contribueixen a ajudar als reclusos o exilats.

Enviar oficis a tots els Diputats y Senadors per Catalunya, pregant avalin ab llurs firmes les circulars de les quals se'ls en donaràn tantes com noms donguin ells pera adreçar-les.

Complerts tots els acorts, l'Associació prega a tots els catalans que vulguin firmar les circulars de referencia pera dirigir-les als seus amics. D'aquesta manera, ab un petit esforç individual, podrà arribarse a fer una gran obra colectiva. Els qui vulguin repartir d'aquestes circulars, podràn recollir-les en aquesta Associació donant llurs noms y adresses y els de les persones a les quals destinin aquelles.

Además de les quotes ordinaries y de les extraordinaries rebudes, de les quals se donarà compte mensualment, l'Associació ha rebut de «Uns conseqüents» 1'55 pessetes corresponents a la passada setmana. La circumstancia de que «Uns conseqüents» hagin ofert portar lo que puguin setmanalment, fa pensar que's tracta d'obers, o al menys, no poderosos, per qual motiu es doblement d'agrair llur donatiu.

Aquest desinterès de «Uns conseqüents» denota, además, que es via el sentiment d'altruisme y que comensa a conèixer pels humils l'existència de l'Associació Catalana de Beneficència.

El Concell posa en coneixement de tothom que, no solzament admet quantitats ab destí als fins benèfics de l'Associació, sinó que també donarà als qui ho demanin tota mena de detalls pera que fassin arribar directament a mans dels qui deuen ésser socorreguts, aquelles quantitats que vulguin donar-los.

L'Associació rebrà, ab destí a sa Biblioteca, les obres que vulguin donar els autors, els editors o els particulars.

NOVES

Foment Autonomista Català.—Avui, a les deu del vespre, el pulcre poeta mossèn Ramón Garriga y Boixader, donarà lectura del seu primer llibre «Contes blancs», pròxim a publicar-se, al qual hi ha posat un bell pròleg l'Apeles Mestres.

L'acte serà públic.

La Comissió Executiva de l'Homenatge a n'En Guimerà està organisant les festes següents:

Manifestació pública d'homenatge que desfilarà per davant d'una gran tribuna

que's construirà a la plassa de Catalunya, cantantse l'himne d'en Guanyabens.

Colocació del bust d'En Guimerà a la Sala de Cent y homenatge dels poetes al Mestre.

Funció a Novetats.

Colocació de l'estàtua del Manelic.

Festival a Belles Arts.

Funcions gratuïtes als teatres, concert al Palau de la Música Catalana, kermesse al Parc Güell.

Publicació d'un llibre de poesies y treballs literaris d'En Guimerà, el qual se distribuirà gratuïtament als estudis.

La mare del nostre entranyable amic y company de redacció el doctor Plà y Armengol, se trova greument malalta. Cridat per la seva família, el nostre amic s'ha traslladat a Alentorn, son poble nadiu, a ont resideix l'honorable senyora, a qui desitjem un complert y ràpid restabliment.

El C. N. R. de Gràcia, adherit a l'Unió Catalanista, ha acordat la celebració d'un gran festival a benefici dels presos y exilats.

Trobem hermosa la pensada del simpàtic Centre y desitjariem que hi hagués forsa imitadors.

Associació Nacionalista Catalana.—Cicle de conferencies Catalunya-Ciutat.—Dissabte vinent, dia 27 del corrent, tindrà lloc la 17.ª conferencia a càrrec del distingit literat de Mataró, En Santiago Vinardell, sobre el tema «De orientacions catalanes».

El relleu de la personalitat d'En Vinardell y lo interessant del tema fan esperar que serà una lluida conferencia.

Benvingut siga'l distingit y ferm company de Mataró.

LLIBRES REBUTS:

XIX Certamen Literari-Artístic d'Olot de 1908.—Es un esplèndid volum editat per la casa N. Planadevall, d'Olot, que conté com de consuetut, el cartell y l'acte de la Festa, el discurs del President, la Memoria del Secretari, les composicions premiades y el discurs de gracies del Mantenedor En Jaume Massó y Torrents.

Un bon home.—Monòleg per Santiago Rusiñol. Imprempta de Salvador Bonavia. Preu 2 rals.

Llista de les composicions rebudes ab destí al petit Concurs organitzat per la Secció Permanent de Propaganda Autonomista del «Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de l'Indústria»:

1. De la futura Acció social de Catalunya: L'Escola de la Democràcia Catalana.—2. Labor Prima Virtus.—4. Amor.—5. La nostra fe.—6. Nacionalisme social.—7. El far de nostre estament.—8. Patria y comerç.—9. All Right.—10. Nostre deure Nacional.—11. Llibertat y Cultura.—12. Simplicitat.—13. Orientacions.—14. Simplicitat.—15. Lògica y Raó.—16. Pere Martell, comerciant y navegant català, etc.—17. Educació, què el nostre esperit, cultivem l'intel·ligència, etc.—19. Flor Tardana.—Acció.—20. Essent Nacionalista l'acció que en el, etc.—21. De sers forts ne devenen ciutadans fortes.—22. Ex abundància cordis.—23. ... y tots aquells que dintre la Lleï les circumstancies aconsellen.—24. Justícia y amor.—25. Fe y constància.—26. Fe.—27. Catalunya rica y plena.—28. Sembrèm sempre.—29. Llum universalisadora.—30. Qui no treballa quan es jove....—31. L'exemple d'en Bernat Marçó.—32. Passat, present y futur.

El Secretari del Jurat Calificador, Carles Canals.

Imprempta F. Badia, Dr. Dou, 14. — Barcelona.

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL ADHERIDA A LA UNIO CATALANISTA RAMBLA DE LES FLORS, 30, Pral.-Barcelona

Redacció y Administració:

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Un trimestre. dugues ptes. ♦ Paissos de l'Unió Postal

Un any. vuit ♦ Un any. deu ptes.

Número solt: DEU CENTIMS

Camisería F. Vehils y Vidal

Participa a sa clientela el haber rebut totes les novetas per estiu, en

COLLS, CORBATES y CAMISES

Especialitat en camises a mida

GRAN BARATURA DE PREUS

2, PORTAL DE L'ANGEL, 2

VALORS ESPANYOLS Y EXTRANJERS VENDA A PLASSOS AL PREU DE COTISACIÓ

Els compradors tenen dret a cobrar els cupons a mida de són venciment

Ordres de Borsa al contat y compra de cupons

Pera detalls a EL CRÉDITO GENERAL ESPAÑOL

FUNDAT EN 1889

CASP, 19.—BARCELONA

Especialitat en Camises a mida

Camisería Boquería
Corbatería núm. 32

== GRAN BARATURA DE PREUS ==

Catalunya Artística y Pintoresca

POSTALS PUBLICADES PER LA

Associació Protectora de la Ensenyansa Catalana

Ha sortit la série TRETZE

Allbums pera dues centes postals: 4 pessetes

De venda a totes les llibreries y en el local de la Entitat Baixada de Sta. Eulària, 3, pral.

Articles de Novetat
& MERCERIA

pera la confecció de vestits

Llorenç Torras

Carme, 16

Casa especial en tires brodades

= & puntes de tota mena =

Publicacions que's
troven a la venda

Deliberacions de les Asamblees de
Manresa, Reus y Barcelona.

ACORDS DE LES
ASAMBLEES

De Manresa : De Reus : De Balaguer
De Olot : De Girona : De Tarrassa
De Barcelona

a 0'10 pesetes exemplar

Grans Magatzems de Camisería,
Corbatería y Genres de Punt

D'EN

Josep Rovira Gayrís

Boquería, núms. 33 y 35 y Cegos, n.º 2

Es la casa més gran de Barcelona y la que ven més barato

CAMISES A MIDA DE TOTES CLASSES Y PREUS

 FÁBRICA DE PARAYGUES
OMBRELES Y VANDOS
PREUS
ECONÓMICOS
J. CARDUS
Porta-ferrisa, n.º 10 :: BARCELONA

Gran Magatzem de Calsat
d'En Joan Fornes

Calsats de totes menes

== PREUS ECONÓMICHS ==

Bisbe, 2 bis - BARCELONA

SASTRERIA LA ESFINGE — DE — Llavería y Guardiola Trajes exclusivamente a mida Gran assortiten robes de alta novetat per la present temporada. ECONOMÍA Y BON GUST Trafalgar núm. 1 Junt a la Plassa d'Urquinaona Enfront a la parada dels tramvies de Sant Andreu BARCELONA	SABATERIA — DE — Josep Mallart CALSAT COSIT A MÁ De 10'50 ptes. a 25 Especialitat en la mida y models. Baixada de la Presó, 12	J. Casals Peipoch PINTOR Decoració d'Habitacions, Fatxadades, Mobles, Rètols y tota classe de treballs artístics Concell de Cent, 359 (entre Cluria y Bruch)
---	--	---

== THE RINNOGUE ==
ES EL MILLOR ESPECÍFIC DEL MON

CURA infaliblement en sis dies el DOLOR DE RONYONS, sia qualsevulga sa causa. Remei poderós en el tractament de les malalties de la Bufeta y de l' Uretra.

De venda en totes les farmacies y drogueries. Unics agents y dipositaris a la Península, Balears y Canaries, F. Mercier y C.ª, Balmes, 22, Barcelona.

Señor inventor del «THE RINNOGUE»

Tengo el gusto de decir á usted que he tomado el THE RINNOGUE y con una sola caja he curado radicalmente del dolor de riñones que he padecido tanto tiempo, y así lo diré á cuantos sepa que lo sufren.

Haga el uso que crea conveniente de la presente y cuente con el agrado-decimiento de su affma. S. S. MARIA MANONELLES. (Rubricado).

S/c., Mayor, 25, 2.º, Gracia.

NOTA.—Els originals estan en poder del inventor a disposició de les persones que vulguin veurels.
ALTRA.—El inventor prega a les persones que preuguin el THE RINNOGUE escriuin el resultat que obtinguin.